

ΤΑ ΓΕΓΟΝΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ Α ΩΣ ΤΟ Ω

40 χρόνια από το φοβερό Πογκρόμ της 6ης Σεπτεμβρίου 1955

Σπύρος Αθανασιάδης

Παρά τους πολλούς, τους πάρα πολλούς διωγμούς, πιέσεις, απειλές, απελάσεις, ακόμη και σφαγές που δέχθηκαν οι Κωνσταντινουπολίτες τόσο από τους Οθωμανούς μέχρι την 29η Οκτωβρίου 1923, όσο και από τους Τούρκους μετά την ημερομηνία αυτή (ίδρυση της Τουρκικής Δημοκρατίας) μέχρι τις μέρες μας, τα "Σεπτεμβριανά", όπως έμειναν στην ιστορία, γεγονότα του 1955 θα μείνουν αλησμόνητα, όχι μόνο για τους Κωνσταντινουπολίτες αλλά και για όλο τον πολιτισμένο κόσμο.

Ας δούμε τα γεγονότα αυτά από το Α ως το Ω. Ας ρίξουμε μια γρήγορη ματιά στην πρόσφατη ιστορία της Τουρκίας για να δούμε ότι παντού και πάντα ο στόχος ήταν η Ρωμοσύνη.

Απρόκλητα και όλως ξαφνικά την αποφράδα εκείνη Τρίτη της 6ης Σεπτεμβρίου 1955 οι νομοταγείς και φιλήσυχoi Κων/πολίτες Έλληνες δέχθηκαν επίθεση από κάποιους ρακένδυτους που κουβαλήθηκαν επί τούτου από τα βάθη της Ανατολίας, για να σπάσουν, ρημάξουν, καταστρέψουν, πυρπολήσουν κάθε τι το Ελληνικό, το Ορθόδοξο.

Βράδυ ήταν όταν οι πρώτες βάρβαρες ορδές έφθασαν στις συνοικίες όπου ζούσαν οι Έλληνες εξοπλισμένοι με σιδερένιους λοστούς. Από τα μεσάνυχτα του Σαββάτου 3.9.55 μεταφέρονται οι άξεστοι τραμπούκοι στην Κων/πολη με φορτηγά, τράινα, λεωφορεία ακόμη και στρατιωτικά οχήματα.

Για να γίνει πιο αποτελεσματική η καταστροφή, οι αρχές χορήγησαν άδεια στους εργατοúπαλλήλους των κρατικών εργοστασίων που βρίσκονταν στους περίξ της Πόλης νομούς. Επίσης «ειδική άδεια εξόδου» πήραν οι κατάδικoi (επαγγελματίες φονιάδες και κλέφτες).

"Δεκάδες συλλήψεις έγιναν καθ' όλη τη διάρκεια της νύκτας" μας πληροφορούσε την επόμενη μέρα ο τουρκικός Τύπος. Σωστά. Συλλήψεις έγιναν αλλά επρόκειτο για τους ήδη κατάδικους που επέστρεψαν στη φυλακή.

Έζησα από πολύ κοντά τα γεγονότα της 6ης Σεπτεμβρίου 1955. Αν και ήμουν παιδί, μόλις 11 χρόνων θυμάμαι με κάθε λεπτομέρεια την επίθεση που εξαπέλυσε ο λυσσασμένος όχλος εναντίον του πατέρα μου καθώς και την ολοκληρωτική καταστροφή της περιουσίας μας.

Ζητιάνοι, κλέφτες, ληστές, άνθρωποι του υπόκοσμου, ρακένδυτοι γείτονες μας, άρχισαν να κυκλοφορούν με νέα ρούχα, να στολίζονται με κοσμήματα να κυκλοφορούν τα παιδιά τους με ακριβά ποδήλατα. Όλα ήταν τα λάφυρα από το πλιάτσικο. Τόση ήταν η μανία τους για νέα ρούχα (ούτε στον ύπνο τους δεν τα είχαν δει) που τα αντικαταστάσαν μέσα στα καταστήματα που λεηλατούσαν.

Πολλοί Κ/πολίτες βρήκαν την επομένη μεταξύ της λεηλατημένης και κατε-

στραμμένης περιουσίας τους σχισμένα μεταχειρισμένα παντελόνια, άρβυλα..

Ήταν μια νύκτα του Αγίου Βαρθολομαίου, μια νύκτα τρόμου, φρίκης, δεύτερης παρουσίας. "Η μάνα έχανε το παιδί και το παιδί τη μάνα". Από τη μια οι φωνές των Τούρκων: «Επιτεθείτε, κτυπήστε, σφάξτε τους Έλληνες. Μην πειράξετε τους Αρμένιους Εβραίους". Από την άλλη τα κλάματα των Ελλήνων γυναικοπαίδων που βρέθηκαν στους δρόμους, μεταξύ του μαινόμενου όχλου.

Όυματα από κάθε ηλικία, κάθε κοινωνικό και οικονομικό στρώμα των Κων/πολιτών. Άνθρωποι με τεράστιες περιουσίες βρέθηκαν στους δρόμους, πίνακες ανεκτίμητης αξίας ρίχθηκαν τους δρόμους, καταστράφηκαν βιβλία, διάφορες συλλογές ρημάχθηκαν, πυρπολήθηκαν.

Ιερά σκεύη, οστά νεκρών, εικόνες, άμφια. ρίφθηκαν από τους άθρησκους στους δρόμους. Δεν σεβάστηκαν ούτε τους νεκρούς μας. Οι βαρβαρότητες των τραμπούκων ήταν απεριγράπτες στο κοιμητήριο του Σιαλή αφού ξέθαψαν νεκρούς και πυρπόλησαν το οστεοφυλάκιο.

"KIBRIS TURKTUR" ήταν το σύνθημα τους (Η Κύπρος είναι τουρκική). Εξάλλου τα γεγονότα απέβλεπαν στο να έχουν και οι Τούρκοι λόγο στο Κυπριακό. Φυσικά όλα αυτά έγιναν με τις ευλογίες του Φόρειν Οφφισ. Δεν είναι συμπτωματικό που τα γεγονότα έγιναν τις μέρες που στην Αγγλία συζητούσαν το Κυπριακό, Ελλάδα - Αγγλία - Τουρκία.

Λίγες ώρες πριν την έναρξη των βανδαλισμών πληρωμένοι πράκτορες της Τουρκίας (2 Τούρκοι) τοποθέτησαν

καψύλια στον περίβολο του Τουρκικού Προξενείου στη Θεσσαλονίκη, όπου και το σπίτι που λέγεται ότι γεννήθηκε ο Ατατούρκ. Η έκρηξη που επακολούθησε ήταν το καλοστημένο σχέδιο για την οικονομική - και όχι μόνο - εξουθένωση του ελληνικού στοιχείου.

Με πηχυαίο, ολοσέλιδο, πρωτοσέλιδο τίτλο "Ζημιές από βόμβα στο σπίτι του Πατέρα μας (εννοώντας τον Ατατούρκ) η εφημερίδα "Ισταμπούλ Εξπρές" πληροφορούσε τους τραμπούκους που περίμεναν στις διάφορες πλατείες το σύνθημα για το θεάρεστον "έργο τους".

"Ντι Βελτ" και "Ντερ Μιτάγκ", αμφόρες γερμανικές εφημερίδες να τι γράφουν για τα γεγονότα της 6ης Σεπτεμβρίου 1955:

"Κατά τη νύκτα εκείνη καταστράφηκαν αγαθά ανεκτίμητης αξίας - εκατομμυρίων γερμανικών μάρκων. Παρά τις δηλώσεις του Πρωθυπουργού Μεντερές ότι οι ταραχές οφείλοντο στους Κομμουνιστές, παραμένει γεγονός αναμφισβήτητο ότι οι διαδηλώσεις έγιναν με την ανοχή των αρχών Ντι Βελτ 20.9.55).

«Ένας όχλος αγρίων κουρελιασμένων και ξυπόλητων ανθρώπων κατέστρεψε τα πάντα κάτω από τα βλέμματα της αστυνομίας και του στρατού που παρακολουθούσαν τους βανδαλισμούς με αδιαφορία » (Ντε Μιταγκ 24.9.55).

Ξένοι ανταποκριτές ενημέρωναν συνεχώς τις εφημερίδες τους για τα συμβαίνοντα στην Πόλη. Ο ανταποκριτής της ελβετικής A-Z στις 15.9.55 μετέδιδε από την Κων/πολη τα εξής: "Δεν υπάρχουν λέξεις ούτε συγκρίσεις που θα

μπορούσαν να δώσουν την εικόνα της φρίκης. Οι έννοιες “σεισμός”, “βομβαρδισμός” δεν αρκούν. Σαν ένα ζώο με 2.000 πόδια ορμησε η μάζα της κομπλεξικής τουρκικής νεολαίας κατά της παρουσίας των « Ελλήνων».

Ο απολογισμός των γεγονότων είναι φοβερός. Οι Τούρκοι προσπάθησαν κατά καιρούς να δώσουν ψευδείς αριθμούς. Τελευταία και περισσότεροι Τούρκοι συγγραφείς ασχολούνται με τα γεγονότα και προς τιμή τους (έστω και αργά) άρχισαν να γράφουν την αλήθεια χωρίς διαψεύσεις από τις αρχές.

Ιδού κάποιοι αριθμοί:

Νεκροί:	16
Τραυματίες:	600-700
Βιασμοί γυναικών:	200
Σπίτια που καταστράφησαν και λεηλατήθηκαν	1.000 -1.100
Καταστήματα:	4.300
Κλινικές:	11
Φαρμακεία:	27
Εκκλησίες:	71
Σχολεία:	26
Νεκροταφεία:	2

Πώς και οι Κωνσταντινουπολίτες δεν έλαβαν τα μέτρα τους και δεν προστατεύτηκαν; Είναι ένα από τα πολλά ερωτήματα που τίθενται από φίλους και

γνωστούς. Θα πρέπει να πούμε ότι τα γεγονότα ήταν πολύ καλά οργανωμένα. Την Κυριακή 4.9.1955 ομάδες γνωστές της περιοχής, περιφέροντο από σπίτι σε σπίτι και από κατάσταση σε κατάσταση και με κόκκινο σταυρό σημειώνοντας τις ελληνικές παρουσίες.

Εξάλλου, οι τουρκικές οικογένειες είχαν ειδοποιηθεί από τους κομματάρχες και από τους χοτζάδες στα τζαμιά να έχουν αναμμένα τα φώτα στα σπίτια και ανοικτά τα παραθυρόφυλλα. Οι Έλληνες όμως ζητώντας προστασία στο σκοτάδι έσπευσαν να κλείσουν τα φώτα.

“Ραγιάς” για τους Τούρκους σημαίνει Έλληνας, άσχετα αν ο όρος καλύπτει όλους τους μη Μουσουλμάνους. Το ίδιο ισχύει και για τη λέξη “Γκιαούρης”. Η λέξη στα λεξικά αποδίδεται με την έννοια «μη μουσουλμάνος, Χριστιανός, άπιστος, βλάσφημος». Ενώ λοιπόν και οι Άγγλοι, Γάλλοι, Ιταλοί θα έπρεπε να καλύπτοντο από την ίδια λέξη, με όλα ταύτα γκιαούρης = Έλληνας, για το λόγο αυτό οι Έλληνες της Πόλης αλλά και οι λίγοι της Σμύρνης (κυρίως οι εκεί υπηρετούντες (NATO) Έλληνες Αξιωματικοί) δέχθηκαν τις επιθέσεις το Σεπτέμβριο του 1955 ως η πηγή κάθε κακού, απελάθηκαν το 1964 εκδιώχθηκαν το 1984. Το σύνθημα που επικρατούσε τότε ήταν: «Συμπολίτη, να μιλάς τουρκικά». Η «εντολή» ήταν μόνο για τους Έλληνες. πιο συγκεκριμένοι ήταν οι Τούρκοι σε άλλο σλόγκαν: «Μην αγοράζετε προϊόντα από τους Έλληνες γιατί τα γρόσια που τους δίνετε τα στέλνουν στην Κύπρο και γίνονται σφαίρες κατά των αδελφών μας».

Συνολικά εγκατέλειψαν την πατρίδα γη πέραν των 112.000 Ελλήνων και αυτό

σε διάστημα 40 χρόνων. Σήμερα στην Πόλη παραμένουν μόνο 2.500 Έλληνες και αυτοί υπερήλικες. Και η αρχή του ξεριζωμού ήταν τα Σεπτεμβριανά.

Τρόμος και φόβος επικρατεί μεταξύ των λιγοστών αυτών ψυχών, κάθε φορά που οι ελληνοτουρκικές σχέσεις βρίσκονται σε όξυνση. Οποιοδήποτε συμβάν στο Κυπριακό ή τη Δ. Θράκη έχει άμεσες επιπτώσεις στους λιγοστούς αυτούς που φυλάγουν Θερμοπύλες. Οποιαδήποτε διαδήλωση των Τούρκων φέρνει στο νου της μειονότητάς μας τις λεηλασίες του 1955. Φοβάται επανάληψή τους.

Υπάρχει φυσικά και το Πατριαρχείο που οι Τούρκοι με κάθε ευκαιρία προσπαθούν να το απομακρύνουν από την Κωνσταντινούπολη. Στα Σεπτεμβριανά φρουρείτο από ισχυρότατη δύναμη. Η δύναμη αυτή παρέμεινε για αρκετές μέρες και μετά τους βανδαλισμούς.

Φανερά ενοχλημένοι οι Τούρκοι από τη διεθνή ακτινοβολία του Οικουμενικού Πατριάρχη προσπαθούν να τον υποτιμήσουν, να προσβάλουν τόσο τον ίδιο, όσο και το Πατριαρχείο. Την οδό που βρίσκεται το Πατριαρχικό μέγαρο την ονόμασαν προ ημερών ως "οδός Σαδίκ" σε μνήμη του μουσουλμάνου πρώην βουλευτή Σαδίκ που σκοτώθηκε σε αυτοκινητικό δυστύχημα στη Δ. Θράκη.

Χαντί Ουλούενγκιν ονομάζεται ένας γνωστότατος αρθρογράφος της Τουρκικής εφημερίδας "Χουριέτ". Στις 28.8.93 ο Χαντί, αναφερόμενος στους νέους βανδαλισμούς στο Ελληνικό Νεκροταφείο του Νεοχωρίου τον Αύγουστο του 1993, έγραψε: "Παρόμοια γεγονότα που είναι έργο των "σκυλιών των τάφων"

φέρνουν στη μνήμη τη νύκτα της φρίκης και του τρόμου του Σεπτεμβρίου του 1955. Πρόκειται για μια ντροπή για τη Δημοκρατία μας, για μια παραφροσύνη του έθνους μας. Εύχομαι να πάψουμε πλέον να είμαστε ένα έθνος που γίνεται αιτία να κτίζονται τάφοι ή να επιδιόμαστε σε συλήσεις τάφων. Ήρθε η ώρα να γίνουμε ένα έθνος που θα κτίζει αντί να γκρεμίζει".

Ψάρια τηγανίζονταν κοντά στη Ζωοδόχο Πηγή όταν έφθασε η είδηση ότι ηΠόλη αλώθηκε από τους Τούρκους. Η γυναίκα που άκουσε την είδηση δεν πίστεψε στα αυτιά της. "Μόνο αν τα ψάρια μου ζωντανέψουν και πέσουν στο νερό θα το πιστέψω" φέρεται να είπε: Έτσι και έγινε. Από τότε η Μονή λέγεται Μπαλουκλή (από το Balk=ψάρι). Στη Μονή αυτή βρίσκονται οι τάφοι των Οικουμενικών Πατριαρχών. Ούτε αυτούς σεβάστηκαν τα ανθρωπόμορφα όντα. Τον 90χρονο ιερομόναχο της Μονής Χρύσανθο τον έκαψαν ζωντανό. Τον επίσκοπο Παμφίλου Γεννάδιο τον έριξαν στα καμένα ερείπια της Μονής. Πέθανε μετά από μερικές εβδομάδες.

Ωχριά οποιαδήποτε άλλη βαρβαρότητα μπρος στη καλά οργανωμένη και με κυβερνητική καθοδήγηση λεηλασία των ελληνικών περιουσιών στην Πόλη το Σεπτέμβριο του 1955. Προ πολλών ετών ο Μ. Πασιαρδής έγραφε σε κυπριακή εφημερίδα: "Τα τραύματα από τη νύκτα της 6ης προς 7ης Σεπτεμβρίου μένουν ανοικτά για τους Κωνσταντινουπολίτες. Ο εφιάλτης εκείνος ρίχνει πάντα τη βαριά σκιά του, όπου και να βρίσκονται". Και είχε απόλυτο δίκιο.